

Verwerking reacties PLC op bouwstenen A en B van het LOS – Update 23 april 2025

A. Verwerking van ontvangen reacties van partners per mail/brief

Nr.	Reacties verwerkt	Nr.	Reacties (nog) niet verwerkt
WML Limburgs drinkwater – mail 11 april			
1.	1 ^e hoofddoelstelling LOS is aangepast, nu helder verwoord dat het gaat om realisatie wettelijke kerndoelen van stikstof, natuur en water. Daarmee is de samenhang tussen stikstof, natuur en water vanaf start geborgd.	1.	Toevoegen “en in grondwaterbeschermingsgebieden/waterwingebieden” bij zin over ‘Groenblauwe landbouwzones’. Niet verwerkt omdat we voor zonering tekst uit Povi volgen. Hoe grondwaterbeschermingsgebieden in zonering zitten, wordt verwerkt in de Povi
LLTB – mail 10 april			
2.	Teksten zijn nu neutraler en feitelijker geformuleerd	2.	Teksten over zonering en verwijzing naar de Povi zijn wel gehandhaafd. Besluitvorming over zonering vindt in Povi plaats (niet in LOS), maar maatregel is wel belangrijk voor het LOS, daarom wel gehandhaafd
3.	Zin over ‘zoönosen’ is geschrapt	3.	Weging van de balans tussen voldoende ondernemingsperspectief/ruimte voor maatwerk versus te streng/beperkend voor de landbouw vindt plaats in besluitvorming
4.	Bijdrage andere sectoren zijn toegevoegd (in aparte generieke maatregel 2 in H3), ook vaker economie genoemd ipv alleen landbouw	4.	Tekst over C2 en C1 is een feitelijke constatering; om die reden gehandhaafd
5.	Generieke en gebiedsgerichte aanpak zijn nu in samenhang gepresenteerd; beide zijn nodig	5.	Stikstofdoel voor 2025 is wel gehandhaafd, status daarvan is namelijk niet gewijzigd na rechterlijke uitspraak
6.	Tekst over ‘blijversaanpak’ is verduidelijkt, ook pilots nu genoemd	6.	Uitwerking maatregelen per Natura 2000-gebied is gehandhaafd. Om tot geborgde aanpak te komen, moeten we zo concreet mogelijk zijn. Klopt dat diverse maatregelen nog niet in gebieden besproken zijn, maar daar vormt het LOS nu juist startsein voor. Aangegeven is dat maatregelen dan nog nader uitgewerkt of aangepast kunnen worden
7.	Tabel 3.4 toegevoegd met eerste kwalitatieve inschatting van verwachte doelbereik, zal in volgende versie waar mogelijk worden aangescherpt		
8.	Klimaatadaptatie is uit de tabel met doelen gehaald, scope 1 ^e hoofddoelstelling is aangescherpt en vertaald in tabel doelen		
9.	Zin over mogelijk extra stikstofopgave boven 3kTon ammoniak is geschrapt		
10.	Innovatie en managementmaatregelen nu wel genoemd in generieke maatregelenpakket		
11.	Belang van overleg met buitenland over maatregelen daar is benoemd in de tekst, ook dat Limburg daar deels afhankelijk van is		
12.	Passage over omvang zones is aangescherpt; kern is dat deze per gebied zullen worden bepaald afhankelijk van de opgaven. Alleen voor de Peel is al een indicatie gegeven van 500 meter		
13.	Belang van begeleiding in combinatie met handhaving is opgenomen in de tekst		
14.	Aparte paragraaf in H4 opgenomen met toelichting op monitoring en evaluatie		
15.	Perspectief op weg naar doelsturing is geschetst in generieke maatregelenpakket		

Staatsbosbeheer – mail 10 april			
16.	Aparte paragraaf in H4 opgenomen met toelichting op monitoring, evaluatie, bijstelling		
17.	In H4 vier ook eerste opzet beschreven van hoe de uitvoering van het LOS wordt georganiseerd		
Waterschap Limburg – mail met bijlage 10 april			
18.	1 ^e hoofddoelstelling LOS is aangepast, nu helder verwoord dat het gaat om realisatie wettelijke kerndoelen van stikstof, natuur en water. Daarmee is de samenhang tussen stikstof, natuur en water vanaf start geborgd.	7.	Terugdringen gebruik van gewasbeschermingsmiddelen nu niet expliciet genoemd, impliciet mogelijk wel onder generieke maatregelen voor natuurherstel
19.	Bij aanpak en organisatie gebiedsgerichte aanpak in par. 4.3 is aangegeven dat die aanpak wordt afgestemd op projecten als ‘Waterwinst’ en ‘Duurzaam Schoon Grondwater’	8.	Pleidooi in inzet richting Rijk voor minder specifieke en meer ‘fondsuitkeringen’ is gehandhaafd, ondanks mogelijk risico op minder gerichte investeringen
20.	Fasering van maatregelen is aangescherpt: er zijn criteria benoemd en er zijn vier ‘Natura 2000-focusgebieden’ benoemd waar versneld en met extra inzet wordt gestart		
Stichting Ons WCL – mail 11 april			
21.	Teksten zijn verder aangescherpt op wat Limburg zelf wil oppakken en waar de afhankelijkheden van het Rijk zitten	9.	Of intern salderen mogelijk gemaakt moet worden is afhankelijk van wetgeving en rechterlijke uitspraken
22.	Fasering van maatregelen is aangescherpt: er zijn criteria benoemd en er zijn vier ‘Natura 2000-focusgebieden’ benoemd waar versneld en met extra inzet wordt gestart		
23.	Er is aangegeven dat in de Povi (en te vertalen in Omgevingsverordening) de zonering zal worden vastgesteld en uitgewerkt		
24.	Bij ‘kleinschalige gebiedsinitiatieven van onderop’ is aangegeven dat dit ook om nieuwe gebiedsinitiatieven kan gaan, die - mits ze een bijdrage leveren aan doelbereik - meegenomen kunnen worden in gebiedsprocessen		
Gemeente Beekdaalen, namens Zuid-Limburgse gemeenten – mail en brief 10 april			
25.	Een financiële paragraaf is nu toegevoegd in H4 met inzicht in de nu beschikbare middelen voor uitvoering van het LOS	10.	Voor Brunsummerheide geldt een basisinzet, maar is niet aangemerkt als één van de vier ‘Natura 2000-focusgebieden’. Wel is de samenhang in de aanpak voor alle Natura 2000-gebieden in Zuid-Limburg beschreven.
26.	Beschrijvingen van zones aangepast op basis van laatste info van de Povi; Povi is en blijft het traject waarin besluitvorming over zonering plaatsvindt (Povi-teksten zijn leidend)		
27.	Belang van afstemming met het buitenland om tot doelbereik te komen, is genoemd		
28.	Tekst over doelsturing is aangepast; zinnen over waarborg op gebiedsniveau is geschrapt		
29.	Zin over mogelijk extra stikstofopgave boven 3kTon ammoniak is geschrapt		
30.	Samenvatting maatregelen uit ‘Perspectief in Zuid-Limburg: een gemeentelijke visie op de transitie van het landelijk gebied’: op basis van onze check bestaan er geen tegenstrijdigheden en weinig tot geen verschillen tussen dit pakket en het pakket in het LOS. Alleen over		

	benutten VAB's zegt het LOS nu niets; dat wordt afgewogen/meegenomen in het Povi-traject		
31.	Samenvatting VNG-inbreng Cie Schoof: op basis van onze check - en voor zover relevant voor provincie - sluit LOS prima aan bij de genoemde voorstellen in VNG-inbreng		

B. Verwerking van mondelinge reacties tijdens AO PLC van 3 april

In het BO PLC van 7 april is onderstaande slide getoond met een samenvatting van de reacties die zijn gemaakt tijdens het AO PLC op 3 april. Hieronder volgt een korte update van de verwerking.

Waar staan we?

1. Welke aanvullingen al 'in de pijplijn' voor komende week?

1. Verdere fasering tot 2 à 4 N2000 -gebieden: op basis van urgentie én meekoppelkansen (bv. aanpak PAS)
2. Waar nog mogelijk: verder concretiseren van geborgde maatregelen én instrumenten
3. Aanscherpingen op (juridische) redeneerlijn verwerken en lopende subsidieregelingen toevoegen
4. Afstemming met laatste inzichten over 'zonering' in Povi-traject (inhoudelijk en qua timing)

2. Welke aanvullingen voorzien op basis van reacties in ambtelijke PLC van 3 april?

5. Aanscherpen van de balans tussen 'focus korte termijn' versus 'behoefte samenhangende aanpak': zowel in opgaven (stikstof, én natuur, én water, en ...?) als over sectoren (landbouw, én .....)
6. Beter positioneren wel/geen aandacht voor generieke maatregelen en projecten waterkwaliteit/KRW
7. Welke duidelijkheid kunnen we nu al bieden over doelbereik en dus tijdsperspectief vergunningen?
8. Check op taal & toon over landbouw, en expliciet zijn over wel/geen grotere opgave 3Kton ammoniak
9. Meer aandacht voor ondernemersperspectief, bv innovatie, pilots Blijversaanpak etc
10. Aandacht voor goede balans en afstemming Povi, met name over zonering én implementatie daarvan
11. Strengere handhaving alleen effectief in combinatie met betere begeleiding vooraf
12. Aandacht voor verwachte verdeling van maatregelen over delen van Limburg

provincie limburg

5. Focus LOS is aangescherpt door herformulering van de beide hoofddoelstellingen, waarbij als 1^e hoofddoelstelling is geformuleerd de '*realisatie van de aan de provincie opgedragen wettelijke kerndoelen voor stikstof, natuur en water, waar mogelijk in samenhang met andere opgaven en doelen*'. Tabel met doelen is daarop aangepast. Daarnaast is in hele stuk economie breder neergezet dan landbouw alleen. Mede daardoor ook aparte maatregel toegevoegd over 'stikstofreductie van industrie en andere sectoren.'
6. Zie punt 5, water nu helderder gepositioneerd als één van de drie wettelijke doelen van het LOS;
7. Die duidelijkheid kan voorsnog alleen kwalitatief worden gegeven. Als eerste inschatting daarvan is nieuwe tabel 3.4 toegevoegd met verwachte inschatting doelbereik van voorgestelde maatregelenpakket;
8. Is gedaan, hele tekst is neutraal en feitelijk geformuleerd. Ook is zin over eventuele extra opgave boven de 3kTon geschrapt;
9. Tekst over 'Blijversaanpak' is aangepast en uitgebreid, waarmee ook belang van het ondernemersperspectief wordt benadrukt;
10. Teksten over zonering in kader Povi zijn afgestemd; uiteindelijk vindt in Povi-traject besluitvorming over zonering plaats, dit is ook verduidelijkt in de tekst;

11. De generieke maatregelen 7 (over Blijversaanpak) en 10 (over toezicht en handhaving) moeten in samenhang gelezen worden. Dat onderschrijft dat begeleiding nodig is in combinatie met toezicht en handhaving waar nodig;
12. Bij de selectie van de vier 'Natura 2000-focusgebieden' heeft 'de verdeling over Limburg' geen rol gespeeld. Dit aspect kan gewogen worden in de komende besluitvormingstraject over het LOS.